

گناہان زبان

مقدمه

الحمد لله رب العالمين و الصلوه و السلام على سيد الانبياء والمرسلين محمد و اهل بيته الطاهرين

به همان نسبت که برکات زبان و آثار سازنده آن زیاد است، آفات و گناهانی که به وسیله آن انجام می گیرد و آثار مخربّی که در فرد و جامعه دارد بسیار زیاد می باشد.

حضرت رسول اکرم(ص) فرمودند:بهترین اعمال نزد خداوند حفظ زبان است. بیشترین گناهان فرزند آدم از زبان اوست. هر که مردم از زبان او بترسند، از اهل جهنم است .

در این کتاب پیرامون بعضی گناهان زبان مطالب متنوعی آورده شده است.

زمستان 1401. کرمانشاه

گناهان زبان

قرآن کریم می‌فرماید:

«يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا سَدِيداً»⁽¹⁾.

ای مؤمنین! تقوا پیشه کنید و سخن استوار و درست بگوئید.

در روایت است:

«هر موقع پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله می‌خواستند سخنرانی کنند در ابتدای سخنرانی این آیه را تلاوت می‌فرمود»⁽²⁾.

سخن سدید

سخن سدید و استوار چه گونه سخنی است؟

سخنی است که در آن دروغ، غیبت، سخن چینی نباشد. در آن تمسخر و تحقیر و ناسزا نباشد. براساس گمان و شک نباشد. کشف اسرار مردم نباشد. حمایت از کفار و منافقین نباشد. و...

انسان با زبانش می‌تواند بهترین سخن‌ها را بگوید و با زبانش ایجاد محبت و صمیمیت کند. افرادی را هدایت نماید. علم بیاموزد. نصیحت کند. با خدا راز و نیاز نماید و دهها کار مفید انجام دهد.

ومی‌تواند با زبانش به کارهای زشت سفارش کند. ایجاد دشمنی نماید. اسرار دیگران را فاش کند. به دیگران ناسزا و دشنام بگوید و دهها گناه انجام دهد.

□ حق زبان

اما حق زبانت بر تو آنست که از فحشا و منکرات دورش نگهداری و به گفتن کلمات خوب و نافع عادتش دهی و وادارش کنی که با ادب و خوب سخن گوید و از زیاد گفتن و بیخود چرخیدن در دهان منعش نمائی تا سکوت را رعایت کند مگر در جائی که نیاز به تکلم باشد و نفعی برای دنیا و آخرت داشته باشد و نگزاری سخنی که فائده و نفعی ندارد و جز ضرر و زیان حاصلی در آن متصور نیست؛ از دهان تو خارج شود بعد از آنکه عقل و نقل بر مضر بودن و بد بودن آن دلالت دارد؛ زیرا که زینت عاقل به عقلش در خوبی گفتار و درست سخن گفتن است و حول و قوه ای نیست مگر به حول و قوه خداوند بزرگ. □ □ □

متن عربی: □ ♦ □ ♦ □ ♦

و اما حق اللسان فاکرامه عن الخنی و تعویده علی الخیر و حملة علی الادب و اجمامه إلا لموضع الحاجة و المنفعة للدين و الدنيا و اعفائه عن الفضول الشنعة القليلة الفائدة التي لا يؤمن ضررها مع قلة عائدتها و بعد شاهد العقل و الدلیل علیه و تزین العاقل بعقله حسن سیرته فی لسانه و لا قوة الا بالله العلی العظيم . □ □

برگرفته از کتاب رساله حقوق امام سجاد علیه اسلام □

گناهان زبان زیاد است ولی ما به چندتای آن که بین مردم متداول است اشاره می کنیم.

1. سوره احزاب، آیه 70.

2. المیزان ذیل آیه مذکور

غیبت

آیات و روایات این گناه کبیره را بسیار مذمت نموده است. از جمله فرموده است:

وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ⁽¹⁾

نباید غیبت همدیگر را بکنید آیا دوست دارید گوشت برادر مرده خود را در حالی که بدتان می آید بخورید؟

وقوله تعالی: «إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ آمَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ»⁽²⁾

آنان که در بین مؤمنین فساد اشاعه می دهند عذاب دردناک برایشان مهیاست!

که خداوند عذاب دردناک را، برای اشاعه دهنده گناه در بین مؤمنین ذکر کرده است. که یکی از موارد اشاعه گناه، غیبت مؤمنین است.

و آیه: وِیلَ لَکُلِّ هَمَزَةٍ لَمَزَةٍ

یعنی وای بر هر مسخره کننده هرزه زبان!

که یکی از مصادیق آیه افراد غیبت کننده است.

غیبت یعنی انسان پشت سر دیگران صحبتی بکند بطوری که اگر خودش بود ناراحت می شد. خواه این صحبت درباره خصوصیات بد اخلاقی او باشد یا درباره عیوب جسمانی اش باشد یا در مورد خانواده و دوستان و فامیلش باشد.

روایات زیادی است از جمله:

پیامبر خدا ص فرمود:

غیبت از زنا بزرگتر است⁽³⁾

بعد پیامبر علت آن را چنین دانسته که اگر کسی نعوذا بالله زنا کرد با توبه پاک می شود ولی در غیبت تا غیبت شده راضی نشود غیبت کننده بخشیده نمی شود.

باز حضرت در روایت دیگری فرمودند گناه یکدرهم ربامعادل 36 زنا است و گناه غیبت از ربابالائراست.⁽⁴⁾

1-حجرات 12

2-النور: 19

3-مکاسب محرمة

4-همان

زیرا مسئله آبروی مؤمن در نزد خدا بسیار بزرگ است.

درسختی دیگر فرمودند:

هر که غیبت زن یا مردی را بکند تا چهل شبانه روز نماز و روزه اش قبول نمی شود.⁽¹⁾

درسختی دیگر فرمودند:

هر که غیبت مؤمنی را به عیبی که در او است بکند خدایین آندو را در بهشت جمع نمی کند و اگر او را به عیبی که در او نیست غیبت کند یعنی به او تهمت هم بزند در این صورت غیبت کننده در جهنم ابدی می ماند.⁽²⁾

یک روایت تکان دهنده ای از پیامبر اسلام ص است که حضرت فرمودند: دروغ گفته کسی که بگوید من حلال زاده‌ام! آنوقت غیبت مردم را بکند. از غیبت پرهیزید که خورشت سگهای جهنم است.⁽³⁾

درسختی دیگر فرمودند:

هر که حرکت کند تا غیبت مسلمانی را بکند در جهنم قدم برمی دارد اگرچه فعلاً نمی فهماند.⁽⁴⁾

درسختی دیگر فرمودند:

غیبت کننده اگر توبه کند آخرین شخصی است که به بهشت می رود و اگر نکند اولین شخصی است که وارد جهنم میشود.⁽⁵⁾

درسختی دیگر فرمودند:

غیبت بر هر مسلمانی حرام بوده و اعمال خوب را می خورد همانطور که آتش هیزمها را می خورد.⁽⁶⁾

یعنی زحماتی کشیدیم و کارهای خوب انجام دادیم اما بایک غیبت از بین می رود.

درسختی دیگر فرمودند:

روز قیامت شخص را در دادگاه الهی حاضر کرده و نامه عملش را بدستش می دهند می بیند عمل خوب ندارد. اعتراض می کند که خدایا! من کارهای خوب زیاد کردم پس کجا هستند؟ جواب می آید به کسانی که غیبتشان را کردی دادیم!

شخص دیگری را در دادگاه الهی حاضر کرده و نامه عملش را بدستش

1-همان

2-همان

3-همان

4-همان

5-همان

6-گناهان کبیره 261

می دهند می بیند عمل خوب زیاد دارد.اعتراض می کند که خدایا!من این کارهای خوب را نکردم ؟جواب می آید اینها اعمال کسانی است که که غیبت تو را نمودند که ثوابهای آنها را بتو دادیم.

روایت تکان دهنده دیگری است که: نزدیکترین مرحله کفر آنست که باگوش خود کلمه ای را بشنوی و درحافظه بگذاری تا روزی علیه مؤمن استفاده کنی!⁽¹⁾

البته بعضی از جاها غیبت لازم است مثل روشنگری مخصوصا در فتنه های سیاسی و مواردی که نظام اسلامی در خطر است باید ماهیت دشمن افشا شود و برای روشنگری مردم لازم است که چهره سران فتنه در داخل و خارج روشن شود.

باز در روایت است که :امام علی ع فرمود کسی که هرچه از عیبهای مرد باچشم می بیند یا باگوش می شنود نقل می کند و آبروی شخص را می برد جزو کسانی است که خدا درباره او فرموده: «آنان که دربین مؤمنین فساد اشاعه می دهند عذاب دردناک برایشان مهیاست!»⁽²⁾

1- گناهان کبیره 260

2- همان

سخن چینی

«وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ لَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ»⁽¹⁾

کسانی که اتصال بین مردم را بهم می‌زنند و در زمین فساد می‌کنند، لعنت خدا بر آنها باد و سرای آخرت برایشان بد سرایی است.

سخن چینی یعنی حرف دیگران را برای طرف مقابل می‌برد بصورتی که باعث اختلاف و دشمنی بین افراد می‌شود.

امام صادق ع فرمود: بزرگترین سحر، سخن چینی است که بواسطه آن بین دوستان جدایی می‌اندازد و بجای صفا و یکرنگی، دشمنی قرار می‌دهد و بسبب آن گاه خونها ریخته می‌شود و خانه‌ها خراب می‌گردد و حرمت‌ها ریخته می‌شود و سخن چین بدترین فرد کره زمین است.⁽²⁾

آقا رسول الله فرمود: در معراج دیدم زنی بود که سرش مانند خوک و بدنش مانند الاغ بود و عذابهای فراوانی براو وجود داشت که کار این زن، سخن چینی بوده است.⁽³⁾

در آیه شریفه «هَمَّازٌ مَشَاءٌ بَنِمِيمٍ عَتَلٌ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٌ»، شهید ثانی می‌فرماید یعنی کسی که راز دیگران را نگه نمی‌دارد و سخن چینی می‌کند حرامزاده است!⁽⁴⁾

داستانی درباره سخن چینی

گویند شخصی برای خرید غلام به بازار رفت و دید که غلامی در میان بردگان وجود دارد که از جهت هیکل و قیافه خوب است ولی ارزان است! علت ارزانی او را پرسید گفتند این غلام معتاد به سخن چینی است. این شخص غلام را خرید و به خانه‌اش آورد. غلام کارش خوب بود تا اینکه به زن اربابش گفت ارباب تو را دوست ندارد! اگر می‌خواهی بتو علاقه‌مند شود مویی از زیر گلوی تو را بکنم خواب بچین و بمن بده تا کاری کنم عاشقت شود! از آن طرف نزد ارباب رفته گفت خانم می‌خواهد شما را بکشد و با دیگری ازدواج کند امشب مواظب باش. وقتی خانم شب آمد تا موی گلوی شوهرش را بکند

1-رعد 25

2-گناهان کبیره 272

3-گناهان کبیره 272

4-همان

شوهر مچش را گرفت و او را کشت! غلام سریع نزد خویشان زن رفت و گفت چه نشسته اید که دختر شمارا کشتند! بعد سریع نزد فامیل ارباب رفت و گفت طایفه زن می خواهند ارباب را بکشند. بر اثر سخن چینی غلام، فامیل های زن و مرد باهم به جنگ پرداختند و عده ای کشته شدند!⁽¹⁾

1-گناهان کبیره 275

ناسزا گوئی و توهین

یکی از گناهان زبان، فحش و ناسزا است . عده ای از انسانها به عادت زشت ناسزا گوئی عادت کرده اند . گاهی عادت دارند که به همسر و فرزندان شان ناسزا بگویند . گاهی عادت دارند به زیر دستان خود اهانت کنند . و گاهی پارا فراتر گذاشته و به مقدسات و ارزشهای مردم ناسزا و اهانت می کنند .

ناسزا عبارتست از کلمات توهین آمیز مثلا او را حیوان خطاب کند. یا به او فاسق و خبیث و کافر و منافق و امثال آن بگوید.

پیامبر خدا ص فرمود چهار نفرند که اهل جهنم از آنها در عذابند از جمله کسی که در دنیا دشنام دهنده بوده است.⁽¹⁾

عوامل ناسزا گویی

1 - عادت

2 - عصبانیت

3 - شوخی

4 - مقابله به مثل

5 - مسائل سیاسی و حزبی

6 - مسائل اقتصادی

7 - تربیت نادرست

درمان ناسزا گویی

1 - سکوت

اگر انسان سکوت کند و تا ضرورت نشود حرف نزند از بسیاری از گناهان زبان در امان می ماند.

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

«هرگاه دیدید که مؤمن خاموش و باوقار است، به او نزدیک شوید که او به حکمت دست پیدا کرده است»⁽²⁾.

2 - تربیت صحیح از دوران کودکی

والدین باید مواظبت کنند که خود ناسزا نگویند و فرزندان شان هم ناسزا نگویند.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

1- مستدرک الوسائل

2. ارشاد القلوب 1/104

«فرزندان خود را احترام کنید و ادب خوب به آنها بیاموزید.»⁽¹⁾

3 - رعایت ادب نسبت به دیگران

زان کس که نام خلق بگفتار زشت کشت دوری گزین که از همه بدنام تراست

دشنام در آئینه احادیث

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

«کسی که به پدر و مادرش دشنام دهد، ملعون است! پرسیدند که مگر کسی به پدر و مادرش دشنام می دهد؟ فرمود: شخصی به پدر دیگران فحش می دهد، آنها هم به پدر و مادر او فحش می دهند.»⁽²⁾

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

«فحش دادن به مؤمن مثل نزدیک شدن به مرگ است.»⁽³⁾

امام علی علیه السلام فرمود:

«از کلام زشت و ناروا دوری کنید که باعث می شود که پستان ورذلان بشما نزدیک شده و افراد بزرگوار از شما بگریزند.»⁽⁴⁾

امام صادق علیه السلام شنید که مسلمانی به غلامش فحش داد . به این خاطر امام با او قطع رابطه کردند⁽⁵⁾.

امام صادق علیه السلام فرمود:

«فحش دادن ظلم است و ظالم در آتش جهنم است.»⁽⁶⁾

انواع فحش

1 - ناسزا به ناموس.

2 - خطاب کردن به اسم حیوان.

3 - به وسیله کاریکاتور و نقاشی اهانت کردن.

4 - با اشاره توهین کردن و ...

با کس مکن ای برادر من

دشنام مده به مادر من

هر بد به خود نمی پسندی

گر مادر خویش دوست داری

1 . مکارم الاخلاق/223

2 . میزان الحکمة - فتح القدیر/151/2

3. میزان الحکمه .

4. میزان الحکمه .

5. میزان الحکمه .

6. میزان الحکمه 2377/3

تهمت

اتهام خلاف به دیگران زدن حرام است مخصوصا تهمت اگر جنسی باشد مثلا تهمت زنا یا لواط بزند.

«إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ لُعُنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ» (23) يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنَتُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ»⁽¹⁾

آنان که به زنان مؤمنه پاکدامن بی خبر از گناه، تهمت می زنند در دنیا و آخرت ملعون و برای آنان عذاب دردناکی است روزی که دست و پا و زبانشان علیه آنها در مورد کارهایشان شهادت می دهند.

آقا رسول الله ص فرمود: هر که به مرد یا زن پاکدامن تهمت زنا بزند همه کارهای خوبش از بین می رود و در قیامت در حالی که هفتاد هزار فرشته از جلو و پشت سر او را شلاق می زنند وارد دوزخ می شود.⁽²⁾

نباید به مردان و زنان مؤمن تهمت بزنی و الا مصداق اشاعه کنندگان فحشاء محسوب می شویم.

حتی در اسلام اجازه تهمت به کفار را نداده اند. که در روایت است یکی از یاران امام صادق ع به غلامش که کافر بود گفت ای پسر زن زنا کار! حضرت ناراحت شد و به او اعتراض کرد. او جواب داد مادرش کافر است. حضرت فرمود هر ملتی که طبق رسم خود ازدواج کند فرزندانها حلال زاده

هستند و کفار هم اگر طبق سنتشان زدواج کنند فرزندان‌شان حلال زاده هستند. از من دور شو! و او را از خود راندند.⁽³⁾

در روایت است که کسی که به یک فرد مسلمان تهمت بزند ایمانش از بین می‌رود مانند حل شدن نمک در آب!⁽⁴⁾

1- نور 22

2- وسائل، کتاب حدود

3- کافی باب البداء

4- گناهان کبیره 352

عیب جویی

یکی از گناهان کبیره، عیبجوئی است. یعنی انسان کنجکاو باشد که نقاط ضعف و خلافهای دیگران را پیدا کند و کشف کند تا در نزد دیگران بازگو کند.

اگر فقط بدمبال پیدا کردن عیب دیگران باشد گناه عیبجوئی برایش نوشته می‌شود و اگر علاوه بر آن، این مطلب را برای دیگران نقل کند گناه غیبت هم به آن اضافه می‌شود.

اینهائی که عادت به تجسس در عیبهای مردم و بازگو کردن این عیبهای دیگران دارند، اگر نسبت به عیبهای خود تأمل کنند، متوجه می‌شوند که خود دارای عیوب متعدد بوده و باید خود را مداوا کنند.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

«به دنبال لغزشهای مؤمنین نباشید که هر که به دنبال این مطلب باشد، خداوند سبحان عیبهای او را آشکار کند»⁽¹⁾

مرد باید که عیب خود بیند
بر ره زور و غیبه ننشیند
تو اگر عیب خود همی دانی
نه ای عامی بل جهانبانی⁽²⁾
یکی از صفات خداوند سبحان ستارالعیوب بودن است و ما که بنده اویم باید از خالق بیاموزیم و عیب دیگران را بپوشیم و ظاهر نکنیم.

حضرت عیسی علیه السلام وقتی دید که حواریون از بوی متعفن مرداری سخن می گویند فرمود:
«چه دندانهای سفیدی دارد!»⁽³⁾

و با این سخن فهماندند که فقط عیوب افراد را نبینید و خوبیهای او را هم نگاه کنید. «
عیبجوئی مکن ز خلق خدا
که بود کار مردم جاهل
عیب خود بین چو مرد روشن بین
تا شود تیرگی ز دل زائل
ای که غفلت فرا گرفته تورا
گوش کن پندناصح کامل
گفت احمدخوشا بحال کسی
که چو مردان پاک و روشندل
هست دائم به عیب خود مشغول
لیکن از عیب دیگران غافل

امیرالمؤمنین علی علیه السلام فرمود:

«از عیب جویان دوری کنید که دوستانشان هم از آنها در امان

2. سنائی .

3. کشف الریبه 11

(1) نیستند .»

پوشاندن عیوب دیگران

انسانهای کریم و بزرگوار اگر از عیوب دیگران هم مطلع شوند، آن را نادیده گیرند و وظیفه خود دانند که عیبهای دیگران را بپوشند و آبروی دیگران را حفظ کنند .

خداوند سبحان در قرآن کریم در سوره حجرات دستور داده که:

« وَلَا تَجَسَّسُوا »⁽²⁾ .

یعنی در جستجوی عیب دیگران نباشید .

زعیب کسان برنگوید بسی⁽³⁾

چو عیب تن خویش داند کسی

امام صادق علیه السلام می فرماید:

«در عیب رفیقت تعجیل نکن شاید خدا او را بیامرزد و بر عیبهای خود ایمن نباش شاید به خاطر آن عذاب شوی»⁽⁴⁾ .

که توای دوست عیب خوددانی

مکن عیب کسان تا می توانی

و گریینی بپوشان بهترای یار

مده بر عیب گس نادیده اقرار

خدا را شد سزای عیب پاکی

که توهم عیب داری عینا کی

و گر گوید کسی گو زین سخن بس !

مکن مدح خود و عیب دگر کس

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

«بعضی از شما خار را در چشم دیگران می بیند ولی استخوان را در چشم خودش نمی بیند!»⁽⁵⁾.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

«هر که عیب برادرش را بپوشاند، گویا دختر زنده بگوری را زنده کرده است!»⁽⁶⁾.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

هر که عیب برادرش را ببیند ولی آنرا بپوشاند، خدا در قیامت عیش را بپوشاند»⁽⁷⁾.

پیامبر صلی الله علیه و آله فرمود:

«به دنبال عیوب مؤمنین نباشید که هر که این گونه باشد، خدا به دنبال عیش باشد و هر که خدا به دنبال عیش باشد، رسوا می شود اگرچه در

1. میزان الحکمة .

2. سوره حجرات، آیه 12 .

3. فردوسی .

4. میزان الحکمة 3/3208

5. میزان الحکمة 3/2205

6. میزان الحکمة 3/2207

7. میزان الحکمة 3/2207

دل خانه‌اش باشد!»⁽¹⁾.

امیر مؤمنان علی علیه‌السلام فرمود:

«کسی که از عیب خود مطلع نباشد، از بزرگترین گناهان است.»

1. میزان الحکمه 390/1

دروغ‌گویی

زشتی دروغ‌گویی در قرآن و حدیث

قرآن کریم می‌فرماید:

«إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ»⁽¹⁾.

بدرستی که خدا هدایت نمی‌کند کسی که اسراف‌کننده و بسیار دروغگو است.

دروغ گفتن چون خلاف طینت پاک آدمی است و باعث انحراف به سوی بدیها می‌شود بسیار مورد نکوهش و مذمت قرار گرفته است.

در روایت است که پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله فرمود:

«إِيَّاكُمْ وَالْكَذِبَ فَإِنَّ الْكَذِبَ فَجْوَر يَهْدِي إِلَى النَّارِ»⁽²⁾.

بر حذر باشید از دروغ زیرا گناهی است که انسان را به آتش جهنم می‌کشاند.

قرآن کریم می‌فرماید:

« وَاللّٰهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ »⁽³⁾.

بدرستی که خدا شهادت می‌دهد که منافقین دروغگویند.

انواع دروغ

انواع دروغ به شرح زیر است:

1 - دروغ بر خداوند، پیامبر و امامان:

دروغ بر خداوند و پیامبر صلی الله علیه و آله و امامان علیه السلام که در راس دروغ‌ها قرار دارد وزشتی آن از همه بیشتر است و این نوع دروغ، روزه را باطل می‌کند.

قرآن کریم در این باره فرمود:

« وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِباً »⁽⁴⁾.

چه کسی ظالم‌تر است از کسی که بر خدا از روی دروغ افترا می‌بندد.

2 - شهادت دروغ:

پیامبر صلی الله علیه و آله در این باره فرمود:

1. سوره غافر، آیه 28.

2. وسائل 250/12

3. سوره حشر، آیه 11.

4. سوره انعام، آیه 21.

«شاهد الزور كعابد الوثن»⁽¹⁾.

کسی که شهادت دروغ بدهد، مثل عبادت کننده بت است .

امام صادق ع فرمود: کسی که شهادت دروغ بدهد هنوز از جایش حرکت نکرده برایش آتش دوزخ واجب می شود.⁽²⁾

3 - قسم دروغ :

پیامبر صلی الله علیه و آله می فرماید:

«چند دسته هستند که روز قیامت، خدا با آنان سخن نمی گوید از جمله آنها کسی که سوگند دروغ برای فروش کالا یش می خورد»⁽³⁾.

حواریون از حضرت عیسی ع درخواست نصیحت کردند. فرمود موسی ع گفته است که قسم دروغ نخورید ولی من به شما امر می کنم که نه قسم دروغ بخورید و نه قسم راست بخورید.⁽⁴⁾
امام صادق ع فرمود: کسیکه عالمانه قسم دروغ بخورد آشکارا با خدا جنگیده است.⁽⁵⁾
4 - دروغ در وعده:

رسول خدا صلی الله علیه و آله فرمود:

«من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فليَفِ وعده»⁽⁶⁾.

کسی که به خدا و روز جزا ایمان دارد باید به وعده اش وفا کند .

5 - شوخی های دروغ :

امام حسین علیه السلام فرمود:

«اتقوا الكذب الصغير منه والكبير في كل جدّ وهزل».

پرهیز از دروغ چه بزرگ آن چه کوچک آن در هر شوخی که باشد.⁽⁷⁾

نقل کردن و نوشتن و گوش دادن به دروغ که منشاء بسیاری از شایعات همین نقل نمودن دروغ است

6 - خواب و رؤیاهای دروغ :

بعضی از افراد خوابهایی که ندیده‌اند را نقل می‌کنند که این نوع دروغ هم بسیار مذمت شده است.

آقا رسول الله ص فرمود: بزرگترین دروغها سه نوع دروغ است. دروغ

1 . جامع السعادات 255/2

2- کافی باب الایمان

3 . جامع السعادات 255/2

4 . کافی 434/7

5- کافی کتاب الایمان

6 .

7 . وسائل 250/12

بستن به من به اینکه چیزی را که من نگفتم را به من نسبت دهد. دومی دروغ در خواب ورؤیا که چیزی را که ندیده نقل کند. سوم فردی را به غیر پدرش نسبت دهند.⁽¹⁾

7 - گوش دادن به دروغ :

همانطور که دروغ گفتن حرام است، ثبت و نوشتن و خواندن و گوش دادن دروغ بصورت آگاهانه حرام است.

شرمندگی دروغگو لاف زن

گویند: شخصی قبل از ظهر هر روز کنار درخانه خود فرشی پهن کرده و می نشست و قلیان می کشید . بعضی از اهل محل نیز به نزد او آمده و با او می نشستند و بخوردن چای و قهوه مشغول می شدند .

آن مرد یکی از روزها در حالی که دست بر سیل خود می کشید گفت: دیشب جای شماها خالی بود . عیالم برای ما ته چین پلو پخته بود آنقدر این غذا چرب بود که نتوانستم همه اش را بخورم لذا قدری را گذاشتم برای امروز صبح به عنوان صبحانه خوردم آنقدر این غذا چرب بود که سیل ما را چرب کرده است!

در این میان یکی از بچه های کوچک او دویده و گفت: آقا جان، آقا جان ! آن دُنبه ای که امروز صبح سیلت را با آن چرب کردی گربه آمد و آنرا برد !!

آثار زشت دروغ

1 - سرچشمه نفاق است .

2 - اساس ایمان را خراب می کند.

امام پنجم علیه السلام فرمود:

«انَّ الكذب هو خراب الايمان»⁽²⁾ .

دروغ یعنی نابود کردن ایمان است .

3 - دروغ انسان را به کفر می کشاند .

4 - دروغ باعث بی اعتباری دروغگو است .

امیر مؤمنان علی علیه السلام فرمود:

«من عرف بالكذب قلَّت الثقة به»⁽³⁾ .

کسی که معروف به دروغ گویی شود اطمینان به او کم می شود .

1-بحار 42/15

2. الکافی 339/2

3. غررالحکم 220/

ریشه های دروغ گویی

1 - احساس حقارت و خود کم بینی.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

«لا یکذب الکاذب الا من مهانة نفسه»⁽¹⁾ .

دروغگو، دروغ نمی گوید مگر به خاطر آن که در خود احساس پستی می نماید .

2 - ترس از جریمه و مجازات .

3 - دورویی و نفاق

قرآن کریم می‌فرماید:

«وَاللّٰهُ يَشْهَدُ اِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ»⁽²⁾.

بدرستی که خدا شهادت می‌دهد که منافقین دروغگویند.

4 - فشار زیاد از طرف پدر و مادر به فرزند و از طرف رؤسا و فرماندهان به زیر دستان.

5 - دروغ پدر و مادر و مرییان باعث عادت کودک به دروغ می‌شود.

6 - شوخی دروغ برای خوشحال کردن دیگران.

امام پنجم علیه‌السلام درباره دروغ فرمود:

«خداوند سبحان برای کارهای بد، قفل‌هایی قرار داده که کلید آن قفلها دروغ است و دروغ گفتن از شراب خوردن بدتر است»⁽³⁾.

امام باقر علیه‌السلام از رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله روایت می‌کند:

«اقل الناس مروءة من كان كاذبا»⁽⁴⁾.

کم مروت‌ترین مردم کسی است که دروغگو باشد.

پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله در رابطه با سوگند دروغ می‌فرماید:

«کسی که به خدا قسم می‌خورد اگر به اندازه پرپشه‌ای در آن دروغ وارد کند نقطه سیاهی در قلبش پیدا می‌شود که تا روز قیامت می‌ماند»⁽⁵⁾.

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله فرمود:

«هر گاه مؤمن بی عذر دروغ گوید هفتاد هزار فرشته به او لعنت نمایند و چون از قبر در آید بدبو بود و بوی او به عرش رسد و حاملان عرش او را لعنت کنند»⁽⁶⁾.

1. مستدرک الوسائل 84/9

2. سوره حشر، آیه 11.

3. الکافی 339/2

4. مستدرک الوسائل 87/9

5. بحار 263/69

6. جامع الاخبار 148

حضرت عیسی علیه السلام فرمود:

«کسی که دروغش زیاد شد نورش می رود»⁽¹⁾.

امام ششم علیه السلام فرمود:

«بدرستی که دروغگو دروغ می گوید و به خاطر آن خداوند سبحان او را از نماز شب محروم می کند و هر گاه از نماز شب محروم شد رزق حلال بر او حرام می شود»⁽²⁾.

امیر مؤمنان علی علیه السلام فرمود:

«راست گفتن، امانت و دروغ گفتن، خیانت است»⁽³⁾.

شاعر گوید:

میان کبایر دروغ است آه	چه از شرک بگذشت کمتر گناه
که باشد رخت درد و گیتی سیاه	مگردان زبانت بگرد دروغ

1. الکافی 341/2

2. علل الشرایع 362/2

3. الخصال 505/2

مسخره کردن

نکوهش مسخره کردن در قرآن و حدیث

قرآن کریم می فرماید:

« يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّنْ نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الْأَسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَن لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ »⁽¹⁾

ای مؤمنان! نباید گروهی از شما گروهی دیگر را مسخره کند، بسا که اینان بهتر از آنان باشند و نیز نباید زنانی زنان دیگر را مسخره نمایند، بسا اینها بهتر از آنان باشند و از یکدیگر عیب مجوید و به همدیگر لقب‌های ناپسند ندهید، بسیار بد است که پس از ایمان نام‌های کفرآمیز بگذارید و کسانی که توبه نکرده‌اند خود ستمکارند.

در این آیه به بعضی از بیماریهای روحی که بعضی دچارند و باعث اختلال در جامعه مسلمین و ایجاد دشمنی بین مسلمانان می شود اشاره کرده است .

بیماری مسخره کردن دیگران، خطاب کردن دیگران به نامهای زشت.

بسیاری از دشمنی هایی که بین افراد ایجاد می شود به دلیل گناهان فوق است . وقتی شخصی یا گروهی را مسخره کردند باعث عکس العمل طرف مقابل می شود . اگر دیگران را به نامهای زشت، صدا زدند باعث ناراحتی افراد و ایجاد دشمنی می شود . اگر به کارهای دیگران با عینک تیره بدگمانی نگاه کنند، دشمنانشان فراوان و دوستانشان کم می شوند . و اگر به دنبال بردن آبروی دیگران از راه غیبت و فاش کردن عیوب آنها باشند، برادری و صمیمیت و مهربانی رخت بر بسته و جای آن، نفاق و دشمنی و تفرقه حاصل می شود .

1 . سوره حجرات، آیه 11 .

مسخره کردن دیگران

از گناهان زبان، مسخره و استهزاء دیگران است .

مسخره کردن از این جهت ناپسند است که باعث توهین به دیگران می شود .

ریشه های مسخرگی

1 - دشمنی و کینه

2 - تکبر

3 - تحقیر کردن

4 - شوخی و مزاح

5 - سفاهت و نادانی

امیرالمؤمنین علی علیه السلام می فرماید:

«مسخرگی، تفریح سفیهان و کار نادانان است»⁽¹⁾.

6 - حقارت نفس و خود کم بینی

امام صادق علیه السلام می فرماید:

«ذلیل ترین مردم شخصی است که به مردم توهین می نماید»⁽²⁾.

گاهی مسخره کردن در مورد مسایل اعتقادی است . همان طور که عده ای از اقوام گذشته، پیامبران خدا را مسخره می کردند .

گاهی مسخره کردن در مورد مسایل مالی است . مانند مسخره کردن بعضی از مردان و زنان پولدار، فقیران و افراد بی بضاعت را

و گاهی افراد بی دین، نمازگزاران را مسخره می کنند که در آخر سوره مطففین به این مسئله اشاره کرده و فرموده است :

«إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا يَضْحَكُونَ»²⁹، «وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ»³⁰، «وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ»³¹، «وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَؤُلَاءِ لَضَالُّونَ»³²، «وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ»³³، «فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ»

در قیامت مؤمنین این افراد بی نماز را مسخره خواهند کرد .

پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله می فرماید:

«کسی که مؤمنی را ذلیل کند و یا به خاطر فقرش او را تحقیر نماید،

1. نهج البلاغه

2. معانی الاخبار/196

خداوند سبحانه او را در کنار پل جهنم رسوا می سازد»⁽¹⁾.

1. مسند امام رضا علیه السلام 261/1

اذیت کردن مؤمن با زبان و سخن

«وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغَيْرِ مَا اكْتَسَبُوا فَقَدْ احْتَمَلُوا بُهْتَاناً وَإِثْماً مُّبِيناً» 58»⁽¹⁾

افرادی که زنها و مردهای مؤمن را بناحق اذیت می کنند مستحق عذاب بهتان و مجازات ظاهر و نمایان هستند.

مؤمن آنقدر نزد خدا مقام دارد که هر که او را خوشحال کند خدا را خوشحال کرده و هر که او را اذیت کند خدا را به غضب در آورده است لذا آقا امام صادق ع فرمود: خداوند فرموده است اعلام جنگ با من کرده کسی که بنده مؤمن مرا اذیت کند و از خشمم آسوده باشد کسی که بنده مؤمن مرا اکرام کند.⁽²⁾

یکی از راههای اذیت کردن مؤمن این است که با زبان به او نیش و کنایه بزنند و او را ناراحت کنند.

آقا رسول الله ص فرمود هر که مؤمنی را ناراحت کند. بعد از آن اگر همه دنیا را به او بدهد نمی تواند جبران شکستن دل او را بکند.⁽³⁾

و فرمود: هر که مؤمنی را به ناحق اذیت کند گویا مکه و بیت المعمور را ده بار خراب کرده و هزار فرشته مقرب را کشته است.⁽⁴⁾

به پیامبر ص گفتند فلان زن همیشه روزها روزه و شبها را به عبادت می گذراند ولی با زبانش همسایه ها را اذیت می کند. فرمود در او خیری نیست او اهل جهنم است!⁽⁵⁾
همچنین اذیت کردن همسر با زبان از گناهان بزرگ است و گاهی همین گناه باعث می شود شب اول قبر دچار فشار قبر شود.

1- احزاب 58

2- گناهان کبیره 288- کافی

3- همان

4- مستدرک اب حج باب 135

5- مستدرک اب حج باب 72

سخن بدون عمل

نکوهش سخن بدون عمل در قرآن و حدیث

قرآن کریم می فرماید:

« يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ * كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ »⁽¹⁾.

ای مؤمنین! حرفهایی که به آن عمل نمی کنید نزنید! که خدا از این حرف شما خشمناک می شود.

انطباق قول و عمل

بعضی از مسلمانان قولهایی می دهند و حرفهایی می زنند و در مرحله عمل، درجا زده و بقولشان عمل نمی کنند. مثلاً عده‌ای از مسلمانان در صدر اسلام، می گفتند اگر دوباره جنگی در بگردد فرار نمی کنیم! ولی در جنگ بعدی باز فرار نمودند.

یا قبل از آمدن حکم جهاد، عده‌ای گفتند اگر بدانیم، بهترین عمل چیست آنرا انجام می دهیم! وقتی حکم جهاد نازل شد و خداوند سبحان فرمود که: بهترین عمل، ایمان خالص و جهاد است، به قولشان عمل نکردند و از شرکت در جهاد شانه خالی نمودند.

و این یک عیب بزرگ برای عده‌ای از افراد است که ادعاهایی کرده ولی اعتمادی به آنها نیست زیرا احتمال عمل نکردن به حرفشان است. در حالی که باید قول و عمل باهم انطباق داشته باشد.

رطب خورده منع رطب کی کند؟

زنی کودکش را نزد پیامبر صلی الله علیه و آله آورد تا حضرت او را از خوردن خرما که برایش مضر بود، باز دارد ولی پیامبر به روز دیگر محوّل کرد و روز بعد کودک را از خوردن نهی فرمود و گفت: دیروز نگفتم زیرا خود خرما خورده بودم و کسی که خود خرما خورده چگونه می خواهد دیگران را

1. سوره صف، آیات 2-3.

از خوردن آن نهی کند؟

این داستان درباره اهمیت انطباق قول با عمل است.

یا پزشکانی هستند که خود سیگار می کشند ولی بیماران خود را از کشیدن سیگار نهی می نمایند؟

یا واعظانی که مردم را به دوری از دنیا دعوت می کنند ولی خدای نکرده خود یا منسوبین به آنها دنیاطلب هستند .

گویند شخصی کنار جالیز خیاری ایستاده بود و مردم را از خوردن خیار نهی می کرد ولی خود می خورد.

از او پرسیدند: چرا خودت می خوری؟

گفت: من برای خنک بودنش می خورم نه برای حرام بودنش !

اول خودت بخوان

همچنین نقل شده مردی به یک نفر روحانی گفت: زنم نماز نمی خواند !

روحانی گفت: او را به بهشت بشارت بده، شاید بخواند !

گفت: بشارت دادم ولی نمی خواند .

روحانی گفت: او را از جهنم بترسان !

گفت: ترساندم ولی نمی خواند .

روحانی گفت: حرفش چیست؟

گفت: می گوید اول خودت بخوان تا من هم بخوانم !

روحانی گفت: راست می گوید !.

عمل نکردن به نذرهای نیز مصداق آیه مذکور می باشد .

عالم بی عمل

در روایات، عالم بدون عمل به درخت بدون فایده و میوه تشبیه شده است . و معمولاً مردم از آدمی که به حرفش عمل نمی کند بدشان می آید .

پس آدمی که سر حرفش نمی ماند و به سخنی که می گوید عمل نمی کند، هم مبعوض خالق است و هم مبعوض مخلوق .

مراد از عمل کردن به سخن، سخن درستی است که می گوید نه سخنان نادرست و بی پایه که اصلاً نباید به آنها عمل کند .

فاش کردن سرّ

نکوهش افشای سرّ در قرآن و حدیث

قرآن کریم می فرماید:

« يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ »⁽¹⁾.

«ای مؤمنین ! به خدا و رسول و پیمانهایتان خیانت ننمائید !»

امام صادق علیه السلام فرمود:

«کسی که اسرار ما را فاش کند، گویا ما را به قتل رسانده است»⁽²⁾.

امام صادق علیه السلام در تفسیر آیه «پیامبران را به ناحق می کشند» فرمود:

«بخدا سوگند ! پیامبران را با شمشیر نکشتند، بلکه اسرار آنان را فاش کردند و آنها کشته شدند.»⁽³⁾

افشای اسرار

از گناهان زبان فاش کردن سرّ است در حالی که حفظ اسرار دیگران از خصوصیات خوب است .
در سخنان بزرگان دین، از اسرار مؤمن به عورت تعبیر شده است . یعنی همان طور که حفظ عورت از نگاه دیگران واجب و لازم است، حفظ اسرار مؤمن نیز لازم می باشد .

انواع اسرار

1 - اسرار خانوادگی

2 - اسرار نظامی

3 - اسرار اقتصادی

4 - اسرار علمی

5 - اسرار سیاسی

1 . سوره انفال، آیه 27.

2 . میزان الحکمه - الکافی 371/2

3 . میزان الحکمه - البرهان فی تفسیر القرآن 677/1

6 - اسرار مذهبی و دینی

7 - اسرار فرهنگی

رازها و اسرار نظامی و سیاسی از بقیه مهم تر بوده و گاهی افشاء آنان باعث از بین رفتن جان صدها نفر و شکست حکومتی خواهد شد. لذا در این موارد جرم افشا کننده بسیار بزرگ است.

افشای خبر حمله به دشمن

در یکی از جنگهای صدر اسلام، وقتی که سپاه اسلام برای یورش به مشرکین مکه آماده می شد و رسول خدا صلی الله علیه و آله دستور داده بود تا خبر این حمله محرمانه بماند، یکی از مسلمانان خبر این حمله را به ابوسفیان اطلاع داد.

در این مورد این آیه نازل شد:

« يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ »⁽¹⁾.

«ای مؤمنین! به خدا و رسول و پیمانهایتان خیانت ننمائید!»

حافظین اسرار

وقتی قیس بن مسهر، سفیر امام حسین علیه السلام به نزد مردم کوفه آمد، توسط مأمورین دشمن محاصره شد، نامه امام را پاره کرد و خورد. وقتی او را دستگیر کردند، برای این که اسرار امام را فاش کند، او را شکنجه کردند ولی او لب به سخن نگشود و عاقبت او را به شهادت رساندند.

در دوران قبل از انقلاب وقتی که ساواک افراد انقلابی را دستگیر می کرد عده زیادی از آنها هرگز لب به کشف اسرار مبارزان باز نمی کردند.

در دفاع مقدس نیز وقتی رزمندهای اسیر می شد هرچه به وسیله صدامیان شکنجه می شد حاضر به گفتن اسرار نظامی برای آنان نمی شد. و عدهای به خاطر این استقامت، به شهادت رسیدند.

خوانندگی

«وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ» (6) ⁽¹⁾

بعضی از مردم سخن باطلی که باعث انحراف از مسیر الهی بشود را می فروشند و راه الهی را مسخره می کنند برای اینها عذاب خوار کننده است.

یکی از گناهان زبان، غناء است. غناء یعنی خوانندگی حرام.

ملاک و معیار تشخیص خوانندگی حرام از حلال این است که خوانندگی حرام باعث تحریک شهوت می شود. ولی خوانندگی حلال باعث تحریک شهوت و ایجاد مفسده نمی گردد. چه زن خوانندگی کند و چه مرد اگر طوری بخواند یا اشعاری بخواند که باعث تحریک شهوت شود. حتی اگر زن قرآن را طوری بخواند که باعث تحریک شود حرام است.

در آیه شریفه مذکور به فروش سخن باطل اشاره کرد. زیرا می بینیم بعضی از افراد برای گوش دادن صدای حرام چقدر پولها خرج می کنند. کنسرت فلان خواننده چقدر برای او درآمد دارد! و علاقه مندان به این خواننده ها برای شنیدن سخن باطل و لغو پولهای زیادی صرف می کنند. و این علامت انحراف از مسیر الهی است.

آیه دیگر در این مورد: و اجتنبوا قول الزور ⁽²⁾

از سخن باطل دوری کنید.

ابابصیر می گوید از امام صادق ع درباره معنای قول زور پرسیدم. حضرت فرمود مراد غنا است. یعنی نزدیک سخن باطل که غناء است نشوید. ⁽³⁾

حضرت صادق ع فرمود: گوش دادن به غناء باعث رویش نفاق در دل می شود همانطور که آب باعث رویش سبزه می گردد.⁽⁴⁾

امام صادق ع فرمود: خانه ای که در آن غناء خوانده شود از مصیبت ناگهانی ایمن نیست و دعا در این خانه مستجاب نمی گردد و فرشته

1-لقمان 6

2-حج 31

3-کافی، امالی شیخ طوسی، معانی الاخبار

4-کافی

رحمت وارد آن خانه نمی گردد.⁽¹⁾

پیامبر خدا ص فرمود: خواننده غناء، در قیامت در حالی که کور و لال و کر است محشور می شود.⁽²⁾ بنابراین کسی که خدا به او زبان داده نباید با زبانش سخن باطل بگوید بلکه زبان و صدای زیبایش را در کارهای مفید و حلال صرف کند مانند خوانندگانی که بدون اینکه غناء در صدایشان باشد با زیبایی اشعار مفید می خوانند یا قاریانی که صدای زیبایشان را در قرآن کریم استفاده می کنند یا مداحانی که صدای خوب خود را در راه اشاعه فرهنگ اهل بیت استفاده می نمایند.

1-کافی-مستدرک باب 80

2-جامع الاخبار

از حکیمی پرسیدند که چرا استماع تو از نطق تو زیادت است؟ :

گفت: زیرا که مرا دو گوش داده اند و یک زبان ،
یعنی دو چندان که می گوئی
... می شنوی

کم گوی و به جز مصلحت خویش مگوی
چیزی که نپرسند ، تو از پیش مگوی

از آغاز دو گوش و یک زبانت دادند
... یعنی که دو بشنو و یکی بیش مگوی

: آیت الله مجتهدی

حرفهایی که فایده ندارد نزن ، خداوند می فرماید : هیچ کلامی از دهان شما بیرون نمی آید ، مگر اینکه نگهبانی آماده است
و آن را ثبت و ضبط می کند

: (امام خمینی ره)

قیامت بعضیها زبانشان آنقدر دراز می شود که اهل محشر از روی زبان آنها راه می روند. اینها کسانی هستند که در دنیا با
زبانشان آبروی مردم را می بردند

□ □ سال تمرین سکوت 26 □ □

آیت الله سید محمد حسینی همدانی صاحب تفسیر «انوار درخشان» می فرمود: « در مدرسه قوام حجره داشتم، مطلع شدم
مرحوم آقای قاضی تیریزی در گوشه تنگ مدرسه حجره کوچکی اختیار کرده و من از این کار تعجب کردم، بعد معلوم شد
ایشان به علت تنگ بودن منزلشان و نیز کثرت عیال و اولاد، فراغت بال برای تهجد و عبادت و خلوت نداشتند؛ در طول
دوران تحصیل در مدرسه قوام، شبی را ندیدم که مرحوم قاضی به آرامش و خواب و استراحت بگذارند و شبی را بدون ناله
و گریه به سر بیاورد. در این مدت نزدیکی با مرحوم قاضی، حالات و جریاناتی از ایشان می دیدم که در عمرم جز در
مرحوم نائینی و اصفهانی، در شخص دیگری ندیده بودم. او را چنین یافتم که در تمام رفتار و اخلاق اجتماعی و خانوادگی و
تحصیلی خود غیر از همه کسانی بود که من از نزدیک در درس آنها و یا در کنار آنان تحصیل می کردم. مخصوصاً او را
دائم السکوت و الصمت می یافتم. احیاناً از دادن پاسخ نیز طفره می رفت و گاهی احساس می کردم که برای او پاسخ دادن
بسیار سخت است تا اینکه تصادفاً به نکته ای برخوردیم که بسیار توجه مرا جلب کرد و آن هم این بود که داخل دهان مرحوم
قاضی کبود رنگ بود، از استاد پرسیدم علت چیست؟

ایشان مدتها پاسخ نداد بعدها که خیلی اصرار کردم و عرض کردم که به جهت تعلیم می پرسم و قصد دیگری ندارم، باز به
من چیزی نفرمود تا اینکه روزی در جلسه خلوتی فرمودند: آقا سید محمد! برای طی مسیر طولانی سیر و سلوک، سختی های
فراوانی را باید تحمل کرد و از مطالب زیادی نیز باید گذشت؛ آقا سید محمد! من در آغاز این راه در دوران جوانی برای اینکه
جلوی افسار گسیختگی زبانم را بگیرم و توانائی بازداری آن را داشته باشم 26 سال ریگ در دهان گذارده بودم که از
« !صحبت و سخن فرسای خودداری کنم، اینها اثرات آن دوران است

منبع: عطش □

: آیت الله جوادی آملی

ملا صدرا می گوید: من می دیدم بعضی ها که حرف می زنند از دهان آنها آتش بیرون می آید

حضرت علی علیه السلام

دوام عبادت، دلیل دست یافتن به خوشبختی است

میزان الحکمه، ج 5، ص 303

(امام علی ع):

از زمین خوردن کسی شاد مشو ، که نمی دانی گردش روزگار برای تو چه در آستین دارد ﴿﴾

غررالحکم، ح 10290 □

: امیرالمومنین علی علیه السلام

اِحْبِسْ لِسَانَكَ قَبْلَ أَنْ يُطِيلَ حَبْسَكَ وَ يُرْدِئِ نَفْسَكَ فَلَا شَيْءَ أَوْلَى بِطَوْلِ سَجْنٍ مِنْ لِسَانٍ يَعْدِلُ عَنِ الصَّوَابِ وَ يَتَسَرَّغُ إِلَى الْجَوَابِ

پیش از آن که زبانت تو را به زندان طولانی و هلاکت درافکند، او را زندانی کن، زیرا هیچ چیز به اندازه زبانی که از جاده صواب منحرف می شود و به جواب دادن می شتابد، سزاوار زندانی شدن دراز مدت نیست

غررالحکم، ج 2، ص 223، ح 2437

□ ناپود شدن اعمال بر اثر غیبت

: پیامبر صلی الله علیه و آله

يُؤْتِي بِأَحَدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَوْفَقُ بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَ يُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابُهُ فَلَا يَرَى حَسَنَاتِهِ فَيَقُولُ: إِلَهِي لَيْسَ هَذَا كِتَابِي فَأَنَّى لَا أَرَى فِيهَا طَاعَتِي! فَيَقَالُ لَهُ: إِنَّ رَبَّكَ لَا يَضِلُّ وَ لَا يَنْسِي ذَهَبَ عَمَلِكَ بِاِغْتِيَابِ النَّاسِ ثُمَّ يُؤْتِي بِأَخَرَ وَ يُدْفَعُ إِلَيْهِ كِتَابُهُ فَيَرَى فِيهِ طَاعَاتٍ كَثِيرَةً فَيَقُولُ: إِلَهِي مَا هَذَا كِتَابِي فَأَنَّى مَا عَمِلْتُ هَذِهِ الطَّاعَاتِ فَيَقَالُ: لِأَنَّ فُلَانًا اِغْتَابَكَ فَدَفَعْتُ حَسَنَاتُهُ إِلَيْكَ؛

□ □ □ □ □ □

روز قیامت فردی را می آورند و او را در پیشگاه خداوند نگه می دارند و کارنامه اش را به او می دهند، اما حسنات خود را در آن نمی بیند. عرض می کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من در آن طاعات خود را نمی بینم! به او گفته می شود: پروردگار تو نه خطا می کند و نه فراموش. عمل تو به سبب غیبت کردن از مردم بر باد رفت. سپس مرد دیگری را می آورند و کارنامه اش را به او می دهند. در آن طاعت بسیاری را مشاهده می کند. عرض می کند: الهی! این کارنامه من نیست! زیرا من این طاعات را بجا نیاورده ام! گفته می شود: فلانی از تو غیبت کرد، حسنات او به تو داده شد

جامع الاخبار (شعیری) ص 147 □